

WWF-Norge

Kristian Augustsgate 7a
Pb 6784 St. Olavs plass
0130 OSLO
Norge

Tlf: 22 03 65 00
Direkte: 22 03 65 00
Faks: 22 20 06 66
kteien@wwf.no
info@wwf.no
www.wwf.no

Notat

Til: Miljøvernminister Helen Bjørnøy
Handels- og næringsminister Odd Eriksen Dato: Oslo, 16.05.2006

Fra: WWF-Norge

Emne: Strategi for naturvern og reiseliv

Kopi til:

Naturbasert reiseliv øker

Reiselivet er i internasjonal sammenheng verdens største industri. World Tourism Organization (WTO) regner med sterk internasjonal vekst i årene som kommer - fra knappe 600 millioner i 2001 til ca. 1,5 milliarder internasjonale reiser frem til 2020. Naturbaserte reiselivsprodukter er det segmentet innen reiselivet som øker mest. Norske myndigheter har skjønnet at slik type turisme har et stort potensial i Norge, og det pågår en rekke parallelle prosjekter i regi av ulike aktører, deriblant et nasjonalt økoturismeprosjekt i regi av Innovasjon Norge, GRIP og WWF.

Politiske føringer

I den såkalte "Fjellteksten", som Stortinget ga sin tilslutning til ved behandlingen av revidert statsbudsjett for 2003 (St. prp. Nr. 65 (2002-2003)), ble det gitt en rekke politiske signaler om at det skulle legges til rette for mer næringsmessig bruk av norske verneområder, særlig de store nasjonalparkene.

I Soria Moria- erklæringen står det bl.a. at Regjeringen vil:

- *Utvikle en nasjonal reiselivsstrategi bygget på nærhet til natur og norsk kultur, som ivaretar satsingen på grønt reiseliv og reiselivsnæringen som distriktsnæring.*
- *Innføre et eget opplæringsprogram som følger opp den strategiske reiselivssatsingen.*
- *Opprettholde naturmangfold og kulturlandskap.*
- *Legge fram en handlingsplan for bærekraftig bruk og skjøtsel av nasjonalparker og andre verneområder. Det påbegynte arbeidet med å utvikle nasjonalparkene som en ressurs for lokalsamfunnene og for lokal verdiskaping skal fortsette.*

Utfordringen

Naturbasert reiseliv representerer et stort inntektspotensial i distriktene. WWF ser imidlertid også en rekke utfordringer:

WWF La barna arve en levende jord

1. Mangelfullt kunnskapsgrunnlag

Overvåking av arter og naturtyper i Norge er mangelfullt, og sier i liten grad noe om i hvilken grad menneskelig påvirkning i form av forstyrrelse og ferdsel påvirker naturen. Kunnskapen av konsekvenser av *ulike typer* bruk av verneområder på dyreliv er også svært mangelfull. Det samme er kunnskapen om de ulike brukergruppenes bruk av verneområdene. Det er derfor viktig at det blir en mye sterkere satsing på overvåking av verneområder, både ren økologisk overvåking, men også overvåking av konsekvenser av turisme/bruk.

2. Forvaltningsplaner for verneområder og buffersoner

Arbeid med utarbeiding av forvaltningsplaner for en rekke verneområder pågår. Det er viktig at forvaltningsplanene omhandler turisme og at det legges klare føringer for hva som skal tillates hvor. Sonering og forvaltning må baseres på best tilgjengelige kunnskap, den må følges opp av overvåking. Forvaltning og tiltak må bygge på kunnskap som erverves gjennom overvåking.

Forvaltningsplanene for verneområder bør også omhandle *buffersonene* rundt verneområdene. Dette fordi eventuell tilrettelegging for reiseliv i hovedsak bør foregå i disse buffersonene. Alternativt bør det utarbeides egne retningslinjer for kommunenes planlegging etter plan- og bygningsloven for områder som grenser opp til de store verneområdene. Retningslinjene må inneholde klare anbefalinger om hvordan ev. reiselivsutvikling skal foregå og hvordan det kan foregå for å minimere innvirkninger på verneverdiene i verneområdene. I de tilfeller der det er usikkerhet om effekter av bruk/turisme på verneverdiene, må et føre-var-prinsipp legges til grunn for hva skal tillates hvor. Dette for å unngå langsiktige negative konsekvenser for verneverdiene.

3. Reiseliv og naturvern – samlet strategi

Reiseliv og naturvern har tradisjon for ikke å ha så mye med hverandre å gjøre. Dersom dette ikke ses mer i sammenheng framover, vil det kunne medføre store negative konsekvenser for norsk natur og dernest også for reiselivsnæringen selv. Vår flotte natur er det beste reiselivsproduktet vi har. En manglende koordinering vil medføre stor usikkerhet for og dårlig informasjon til næringen selv. Skal de kunne ta tilstrekkelig hensyn til naturen og verneområdene i sine aktiviteter trenger de klare retningslinjer, råd og forutsigbarhet. Skal naturen ivaretas på en god måte, kreves dessuten en koordinering og styring av ulike virksomheter som opererer i samme naturområde. Det kan f. eks. være aktuelt med krav til konsesjoner/tillatelser for å bedrive visse typer aktiviteter i sårbare naturområder eller i områder med sårbare/truede arter. Dette må ivaretas i en samlet reiselivsstrategi, der naturvern og reiseliv ses i sammenheng.

4. Mangelfull natur- og reiselivskompetanse i kommunene

De siste åra har stadig større ansvar innen miljøområdet blitt delegert til kommunene. Samtidig er det kommunene som har størst innflytelse på bruken av arealer etter plan- og bygningsloven. Dette skjer samtidig som natur- og miljøkompetansen i kommunene ikke er ivaretatt i de fleste kommuner. Denne utfordringen vil bli enda større ved et økt press på verneområder i form av økt interesse for naturbasert reiseliv. Kommune har også en sentral rolle i næringsutvikling, herunder knyttet til reiseliv. Også innen reiseliv er det mangelfull kompetanse i kommunene. En økt satsing på naturbasert reiseliv i distriktene medfører et prekært behov for en styrking av kompetanse om naturvern og –forvaltning og reiseliv i kommune.

5. Behov for informasjon til næringen

Økt reiselivsaktivitet i vernede områder krever at det utvikles retningslinjer for bærekraftig naturbruk for næringen. Det gjelder bl.a. relevant infomateriell om lover og regler i og utenfor verneområder. Det er viktig at hver bedrift slipper å måtte kontakte en rekke ulike etater, eller er usikre på hvor de skal få den informasjonen de trenger uten å måtte sette seg inn i en rekke lovverk, verneforskrifter med mer. Det må altså gis høy prioritet å gi reiselivsoperatørene god, tilrettelagt og praktisk anvendbar informasjon om hva som tillates hvor og hvordan.

6. Krav til kunnskap i næringen

Kunnskap og kompetanse i næringen er viktig for å sikre god miljøkvalitet og for å sikre kvalitet på reiselivsproduktet. Derfor må det settes krav til næringen slik at nødvendig kunnskap og kompetanse sikres også her. Dette er av stor betydning for å sikre at bedriftene selv tar miljøansvar, at de har guider med kunnskap og sikrer formidling av informasjon om verneområder, verneverdier og regelverk til sine turister.

Dersom det ikke blir en større bevissthet på dette området og de nevnte utfordringer ikke løses, frykter vi at utviklingen i årene framover vil medføre negative effekter av turisme i tilknytning til norske verneområder. Det er på denne bakgrunn vi ønsker et møte med Miljøvernministeren og Nærings- og handelsministeren for å drøfte dette.

